

Ο μύθος της Αράχνης.

Ζούσε κάποτε η όμορφη Αράχνη και ήταν η καλύτερη υφάντρα της εποχής της. Και οι θεοί τη ζήλεψαν.

-Είμαι η καλύτερη υφάντρα! Καλύτερη κι απ’ αυτή τη θεά, είπε, εννοώντας τη θεά Αθηνά.

Κι η Αθηνά την κάλεσε σε διαγωνισμό. Όλα ετοιμάστηκαν: αργαλειοί, νήματα, σαΐτες, κτένια. Κι οι υφάντρες άρχισαν να υφαίνουν. Τα χέρια τους πετούσαν, γινόταν ένα με τα νήματα, χόρευαν ρυθμικά πάνω στα στημόνια, πότε περνώντας τη σαΐτα, πότε χτυπώντας τα υφάδια με το κτένι. Ωσπου ο χρόνος έληξε.

Γύρισε το κεφάλι της η Αθηνά και είδε το υφαντό της Αράχνης. Ήταν τέλειο αλλά γεμάτο ασέβεια και αυθάδεια. Είχε τολμήσει να υφάνει τους έρωτες του Δία, όπως και άλλων θεών. Είχε προσβάλλει τον πατέρα της και τους θεούς κι έπρεπε να τιμωρηθεί.

Η Αράχνη κοίταξε το υφαντό της θεάς. Στο κέντρο υπήρχαν σκηνές από τη διαμάχη της Αθηνάς με τον Ποσειδώνα στην Ακρόπολη για την ονομασία της Αθήνας. Στις άκρες του υφαντού υπήρχαν διάφορες σκηνές που έδειχναν πώς τιμωρούν οι θεοί τους ασεβείς ανθρώπους. Ήλπιζε ότι η Αράχνη βλέποντας αυτές τις σκηνές της τιμωρίας, έστω και την τελευταία στιγμή, θα μετάνιωνε και θα ζητούσε συγγνώμη.

Η Αράχνη ενώ δεν μετάνιωσε καθόλου, φοβήθηκε πολύ και προσπάθησε να κρεμαστεί, μήπως και η αυτοκτονία της ήταν λιγότερο επώδυνη από την τιμωρία της θεάς. Η Αθηνά την λυπήθηκε και της είπε:

-Θα ζήσεις αλλά κρεμασμένη και θα υφαίνεις ολημερίς και εσύ και οι απόγονοί σου. Ραντίζοντάς την με ένα υγρό, την μεταμόρφωσε σε ένα μαύρο και αποκρουστικό ζώακι... Έκτοτε, η αράχνη εξακολουθεί να υφαίνει και ο άνθρωπος να προσπαθεί να αντιγράψει την αισθησιακή λεπτότητα του ιστού της.

Η καθημερινή ζωή της Καραγκούνας είχε πολύ δουλειά και κόπο, τραγούδι και άφθονη τέχνη. Η τέχνη της ύφανσης απαιτούσε υπομονή, μεράκι και δεξιοτεχνία.

Οι γυναίκες έπρεπε να φτιάξουν νήμα από το μαλλί του προβάτου, να **πλύνουν** το μαλλί στο ποτάμι, να το **ξάνουν** για να καθαρίσει, να το **λανάρουν** (χτενίσουν) και να το **μαζέψουν** σε σακιά. Έπειτα να το **γνέσουν**, καρφώνοντάς το στη **ρόκα** και τυλίγοντάς το στο αδράχτι, ή γυρίζοντας τη ρόδα απ’ το **τσικρίκι** και τυλίγοντάς το στην ντρούγκα. Το γνεσμένο μαλλί έβραζε στο καζάνι **βάφονταν** κόκκινο, με ριζάρι, μαύρο με κικίδια και γαλάζιο με λουλάκι. Το άπλωναν να στεγνώσει κι ύστερα το **τύλιγαν** σε κουβάρια με την **ανέμη**.

Οι νοικοκυρές **έπλεκαν** με το νήμα τσιρέπια (κάλτσες), ζακέτες και ζιλέδες (πλεκτά), **κεντούσαν** στο χέρι, πολλές φορές και ομαδικά και **υφαίνουν** ένα σωρό υφαντά στον αργαλειό: βελέντζες, τσιόλια, τροβάδες και δισάκια, караμελωτές, κουρελούδες, μαλλινοσέντονα, μπαχτές, μπάντες, προσκέφαλα και σκουτιά για σπάργανα, φανέλες, ποδιές, φούστες, παντελόνια, σακάκια, σεγκούνες και ράσα. Ο **αργαλειός** ήταν μία αρκετά δύσκολη και κουραστική δουλειά, όπως υποδηλώνουν κι οι στίχοι του δημοτικού τραγουδιού:

Το κέντημα είναι γλέντημα
κι η ρόκα είναι σεργιάνι
κι αυτός ο έρμος ο αργαλειός
είναι σκλαβιά μεγάλη

Περισσότερες πληροφορίες για τη διαδικασία “στησίματος” του αργαλειού μπορείς να δεις εδώ:

<https://www.youtube.com/watch?v=0QU7HbHgTg4>

Την τέχνη της ύφανσης την μάθαιναν οι μικρότερες γυναίκες από τις μεγαλύτερες, από νωρίς. Τα κορίτσια άρχιζαν το κέντημα σε ηλικία 13 χρονών. Κεντούσαν σε παρέες των πέντε με έξι κοριτσιών, βάζοντας συχνά και στοίχημα, για το ποια θα φτιάξει το ομορφότερο κέντημα. Έφτιαχναν με το **βελόνι** διακοσμητικά θέματα επάνω στο ύφασμα, όπως μαϊάνδρους, γιρλάντες, κυπαρίσσια κ.ά. γεωμετρικά και μη, που έχουν συχνά την προέλευσή τους στις αγγειογραφίες και τοιχογραφίες της αρχαιότητας ή τη φύση.

Συνολικά μία κοπέλα κεντούσε 20-30 πουκάμισα και 10-12 σαγιάδες, που θα της έφταναν για όλη της τη ζωή, τα οποία μαζί με πολλά ακόμα χειροποίητα υφαντά, φυλάσσονταν μέσα σε μπαούλα και αποτελούσαν **τα προικιά της!**

Καραγκούνα πάει στη βρύση
το σταμνί της να γιομίσει.
Κάντε πέρα να περάσω
το χορό σας μη χαλάσω.
Καραγκούνα καραγκούνα
με σαγιά και με σιγκούνια.

Αμ' πως 'δα, αμ' τι 'δα,
στο παραθύρι σ' είδα.

Θα πουλήσω τα κατσίκια
να σου πάρω σκουλαρίκια.

Αμ' πως 'δα, αμ' τι 'δα,
σ' αγάπησα σε πήρα.

«Μια λυγερή στον αργαλειό υφαίνει τα προικιά της

Στήν' ασημένιο αργαλειό, στημόνι μεταξένιο

Ρίχνει σαΐτα μαλαματιά κι ψιλοτραγουδάει.

Κι από του βρόντου τ' αργαλειού κι απ' τον ηχώ της κόρης

Ο ήλιος ξαλησμόνησε, δεν πάει να βασιλέψει.»

της νέφης τα ὕβρικιά

Η φορεσιά της Καραγκούνας ...

αποτελείται από τη φανέλα, το λευκό
πουκάμισο, την τραχηλιά στο στήθος, τον σαγιά,
το καβάδι με τα καβαδομάνικα,
τον κεφαλόδεσμο (μαύρο μαντήλι στο κεφάλι),
την ποδιά στη μέση, το ζουνάρι (ζώνη),
το γκιουρντί με τα κεντήματα στην πλάτη και
τον ποδόγυρο, ή τη χρυσοκεντημένη σεγκούνα,
τα τσιρέπια (κάλτσες) και τα κορδέλια (υποδήματα).

ΚΕΝΤΡΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΔΗΜΟΥ ΠΑΛΑΜΑ